

Warszawa, dnia 21 maja 2018 r.

Egz. Nr 1

Pan
gen. brygadier Leszek SUSKI

Komendant Główny
Państwowej Straży Pożarnej

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

z kontroli zrealizowanej w trybie zwykłym, ujętej w *Planie kontroli Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji na rok 2018* na temat: *Współpraca w ramach posiadanych sił i środków z właściwymi organami i podmiotami podczas zdarzeń nadzwyczajnych wywołanych zagrożeniem czynnikiem biologicznym, w tym podczas zdarzeń o charakterze terrorystycznym*, przeprowadzonej w terminie od 21 lutego 2018 r. do 29 marca 2018 r. w Komendzie Głównej Państwowej Straży Pożarnej w Warszawie¹ z siedzibą przy ul. Podchorążych 38, 00-463 Warszawa.

I. Informacje ogólne

Czynności kontrolne zostały przeprowadzone na podstawie ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. *o kontroli w administracji rządowej*², przez zespół kontrolerów MSWiA w składzie:

kierownik zespołu - [imię] [nazwisko] - specjalista w Departamencie Kontroli i Nadzoru MSWiA, upoważnienie nr 19/2018 z 16 lutego 2018 r.,
członek zespołu - [imię] [nazwisko] - radca ministra w Departamencie Kontroli i Nadzoru MSWiA, upoważnienie nr 20/2018 z 16 lutego 2018 r.

Zakres kontroli obejmował następujące zagadnienia:

1. Koordynowanie funkcjonowania krajowego systemu ratowniczo – gaśniczego³ oraz kontrolowanie przygotowania i wykonania zadań na obszarze kraju przez Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej⁴ w zakresie zdarzeń nadzwyczajnych wywołanych zagrożeniem czynnikiem biologicznym, w tym podczas zdarzeń o charakterze terrorystycznym.
2. Organizacja współpracy jednostek organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej, w ramach posiadanych sił i środków, z właściwymi organami i podmiotami podczas zdarzeń nadzwyczajnych

¹ Zwanej dalej także KG PSP.

² Dz. U. Nr 185, poz. 1092, zwanej dalej także ustawą *o kontroli*.

³ Zwanego dalej także ksrg.

⁴ Zwanego dalej także Komendantem Głównym PSP.

wywołanych zagrożeniem czynnikiem biologicznym, w tym podczas zdarzeń o charakterze terrorystycznym.

3. Działania podejmowane przez Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej w zakresie pozyskania sił i środków wykorzystywanych w przypadku zaistnienia zdarzeń nadzwyczajnych wywołanych zagrożeniem czynnikiem biologicznym, w tym podczas zdarzeń o charakterze terrorystycznym.

Kontrolą objęty został okres od 1 stycznia 2014 r. do 16 marca 2018 r.

Celem kontroli była ocena prawidłowości współpracy jednostek organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej w ramach posiadanych sił i środków, z właściwymi organami i podmiotami podczas zdarzeń nadzwyczajnych wywołanych zagrożeniem czynnikiem biologicznym, w tym podczas zdarzeń o charakterze terrorystycznym. Ocenie podlegał również sposób, w jaki Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej koordynował oraz kontrolował realizację zadań w związku ze zdarzeniami nadzwyczajnymi wywołanymi zagrożeniem czynnikiem biologicznym, w tym podczas zdarzeń o charakterze terrorystycznym.

Oceny działalności jednostki kontrolowanej dokonano na podstawie ustalonego stanu faktycznego, przy zastosowaniu kryteriów kontroli wynikających z ustawy o kontroli, takich jak: legalność, gospodarność, celowość oraz rzetelność.

W okresie objętym kontrolą stanowisko Komendanta Głównego PSP zajmowali: do 21 grudnia 2015 r. gen. brygadier Wiesław Leśniakiewicz, a od 22 grudnia 2015 r. gen. brygadier Leszek Suski.

II. Ocena ogólna

Na podstawie dokonanych ustaleń **pozytywnie mimo nieprawidłowości**⁵ oceniono dotychczasowe działania Komendanta Głównego PSP w zakresie pozyskania sił i środków wykorzystywanych na wypadek zaistnienia zdarzeń nadzwyczajnych wywołanych zagrożeniem czynnikiem biologicznym, w tym podczas zdarzeń o charakterze terrorystycznym.

Pozytywnie oceniono działania mające na celu zabezpieczenie środków finansowych, przeznaczonych na zakup nowego wyposażenia i zatrudnienie specjalistycznej kadry oraz fakt prowadzenia szkoleń mających na celu przygotowanie formacji do realizacji nowych zadań, co może mieć wpływ m.in. na prawidłową współpracę PSP z właściwymi organami i podmiotami wyznaczonymi do działań w sytuacji zaistnienia ww. przypadków. Działania podejmowane przez Komendanta Głównego PSP były zgodne zarówno z powszechnie obowiązującymi regulacjami, jak i aktami prawa wewnętrznego. Czynności związane z przygotowaniem formacji do nowych zadań były dokumentowane na każdym jego etapie.

Jednocześnie należy wskazać, że kontrole, o których mowa w art. 14 ust. 3 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej⁶ nie były przeprowadzane ani planowane na 2018 r., co uznano za **nieprawidłowość**. Prowadzono natomiast nadzór nad przygotowaniem do wykonywania ww. zadań.

Za zasadne uznano podjęcie decyzji o dokonaniu ewentualnych zmian w obowiązujących przepisach wewnętrznych po zakończeniu działań w zakresie zatrudniania specjalistów w ramach nowych etatów, doposażenia w sprzęt oraz przeszkolenia funkcjonariuszy PSP oraz po zakończeniu

⁵ Przyjęto następującą skalę ocen: ocena pozytywna, ocena pozytywna mimo nieprawidłowości, ocena negatywna.

⁶ Dz. U. z 2017 r., poz. 736 z późn. zm., zwanej dalej ustawą o ochronie przeciwpożarowej.

prac nad projektem nowelizacji ustawy z dnia 29 listopada 2000 r. *Prawo atomowe*⁷, które spowodować mogą konieczność zmiany przepisów w zakresie ochrony przeciwpożarowej.

Przedstawiona ocena została sformułowana na podstawie dokonanych w toku poniższych ustaleń.

III. Ustalenia kontroli

1. Koordinowanie funkcjonowania krajowego systemu ratowniczo – gaśniczego oraz kontrolowanie przygotowania i wykonania zadań na obszarze kraju przez Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej w zakresie zdarzeń nadzwyczajnych wywołanych zagrożeniem czynnikiem biologicznym, w tym podczas zdarzeń o charakterze terrorystycznym.

- 1) Opracowanie regulacji wewnętrznych w zakresie sposobu koordynowania funkcjonowania ksrg i kontrolowania przygotowania oraz wykonania zadań w zakresie zdarzeń nadzwyczajnych wywołanych zagrożeniem czynnikiem biologicznym, w tym podczas zdarzeń o charakterze terrorystycznym.

Zgodnie z ustawą o ochronie przeciwpożarowej ksrg rozumiany jest jako integralna część organizacji bezpieczeństwa wewnętrznego państwa obejmująca, w celu ratowania życia, zdrowia, mienia lub środowiska, prognozowanie, rozpoznawanie i zwalczanie pożarów, klęsk żywiołowych lub innych miejscowych zagrożeń. System ten skupia jednostki ochrony przeciwpożarowej, inne służby, inspekcje, straże, instytucje oraz podmioty, które dobrowolnie w drodze umowy cywilnoprawnej zgodziły się współdziałać w akcjach ratowniczych.

Ustawa o ochronie przeciwpożarowej została zmieniona ustawą z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych⁸. W wyniku tej nowelizacji wprowadzono zmiany w art. 14 ustawy o ochronie przeciwpożarowej, dodając w art. 14, ust. 1a o treści: *Krajowy system ratowniczo-gaśniczy w ramach posiadanych sił i środków współpracuje z właściwymi organami i podmiotami podczas zdarzeń nadzwyczajnych wywołanych zagrożeniem czynnikiem biologicznym, w tym podczas zdarzeń o charakterze terrorystycznym.* Wprowadzenie do ustawy o ochronie przeciwpożarowej tego zapisu spowodowało konieczność wydania nowego aktu wykonawczego - rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji obejmującego współpracę podmiotów ksrg z właściwymi organami i podmiotami w tym zakresie. Zgodnie z zarządzeniem nr 65 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 22 października 2012 r. w sprawie prac nad projektami aktów normatywnych oraz projektami założeń projektów ustaw opracowywanych i procedowanych w resorcie spraw wewnętrznych⁹, przygotowanie projektu tego aktu należało do Komendanta Głównego PSP. W związku z tym, Komendant Główny PSP powołał Zespół do opracowania projektu rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie szczegółowej organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego.

[Dowód: akta kontroli, s. 240-242]

Opracowany przez zespół projekt rozporządzenia wskazywał na potrzebę zapewnienia środków finansowych na:

1. dodatkowe 498 etatów funkcjonariuszy Państwowej Straży Pożarnej pełniących służbę w systemie zmianowym dla istniejących 48 specjalistycznych grup ratownictwa chemiczno-ekologicznego Państwowej Straży Pożarnej¹⁰,
2. dodatkowe 26 etatów pracowniczych dla ekspertów z wyższym wykształceniem biologicznym,

⁷ Dz. U. z 2017 r., poz. 576, zwanej dalej *Prawem Atomowym*.

⁸ Dz. U. z 2016 r., poz. 904, zwanej dalej ustawą o działaniach antyterrorystycznych.

⁹ Dz. Urz. MSW z 2012 r., poz. 76, z późn. zm.

¹⁰ Zwanych dalej także SGRCh-Eko PSP.

3. doposażenie w specjalistyczny sprzęt istniejących 48 SGRCh-Eko PSP, w tym 3 grup wyznaczonych do prowadzenia działań w sytuacji wysokiego prawdopodobieństwa wystąpienia zagrożenia czynnikiem biologicznym¹¹,
4. wyszkolenie kadry dowódczej oraz pozostałych funkcjonariuszy Państwowej Straży Pożarnej obecnie pełniących służbę w istniejących 48 SGRCh-Eko PSP, a także nowo przyjmowanych funkcjonariuszy Państwowej Straży Pożarnej,
5. wyszkolenie dodatkowych 18 funkcjonariuszy Państwowej Straży Pożarnej pełniących służbę w 3 SGRCh-Eko PSP wyznaczonych do prowadzenia działań na poziomie eksperckim w sytuacji wysokiego prawdopodobieństwa wystąpienia zagrożenia czynnikiem biologicznym,
6. zakup 3 specjalistycznych samochodów ratownictwa chemiczno - ekologicznego z modułem biologicznym dla 3 SGRCh-Eko PSP wyznaczonych do prowadzenia działań w sytuacji wysokiego prawdopodobieństwa wystąpienia zagrożenia czynnikiem biologicznym,
7. realizację umowy z laboratorium posiadającym możliwości badawcze w zakresie prowadzenia analiz laboratoryjnych podejrzanych przesyłek zawierających materiał charakteryzujący się szczególnie wysokim ryzykiem zagrożenia biologicznego przez okres kolejnych dziesięć lat obowiązywania rozporządzenia.

W rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 3 lipca 2017 r. w sprawie szczegółowej organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego¹² uwzględniono zadania wynikające z ustawy o działaniach antyterrorystycznych, tj. związane z przygotowaniem podmiotów ksrg do prowadzenia działań w przypadku wystąpienia zagrożeń o charakterze biologicznym, w tym terrorystycznym, z możliwością prowadzenia działań ratowniczych w sytuacji wystąpienia zdarzenia o charakterze terrorystycznym z użyciem czynnika biologicznego oraz z regulacją zasad postępowania z przesyłkami zawierającymi materiał charakteryzujący się szczególnie wysokim ryzykiem zagrożenia biologicznego. W akcie tym wskazano także upoważnienie dla Komendanta Głównego PSP do zawarcia stosownej umowy z laboratorium posiadającym możliwości badawcze w zakresie prowadzenia analiz laboratoryjnych podejrzanych przesyłek zawierających materiał charakteryzujący się szczególnie wysokim ryzykiem zagrożenia biologicznego. W rozporządzeniu opisano również współpracę w ramach posiadanych sił i środków z właściwymi organami i podmiotami podczas zdarzeń nadzwyczajnych wywołanych zagrożeniem czynnikiem biologicznym, w tym podczas zdarzeń o charakterze terrorystycznym.

Do czasu wejścia w życie ustawy o działaniach antyterrorystycznych sposób prowadzenia działań przez jednostki PSP w przypadku zaistnienia zdarzeń nadzwyczajnych wywołanych zagrożeniem czynnikiem biologicznym, w tym podczas zdarzeń o charakterze terrorystycznym wynikał z nw. regulacji wewnętrznych, opracowanych w latach 2012 – 2015, takich jak:

1. *Zasady organizacji ratownictwa chemicznego i ekologicznego w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym*, wdrożonych w 2012 r.

¹¹ tj. SGRChem-Eko „Warszawa 6” funkcjonująca na bazie JRG PSP nr 6 Komendy Miejskiej PSP m.st. Warszawy, SGRChem-Eko „Poznań 6” funkcjonująca na bazie JRG nr 6 Komendy Miejskiej PSP w Poznaniu, SGRChem-Eko „Katowice – Plotowice 2” funkcjonująca na bazie JRG PSP nr 2 Komendy Miejskiej PSP w Katowicach. W celu wyboru powyższych grup przyjęto kryteria takie jak: posiadanie specjalistycznego wyposażenia, innego niż w pozostałych SGRChem-Eko PSP (grupy te posiadały ponadstandardowe specjalistyczne wyposażenie, takie jak samochody rozpoznania chemicznego wyposażone w chromatografy gazowe sprzężone ze spektrometrem mas (GC/MS – „Gas Chromatography – Mass Spectrometry”); zgłoszenie do puli zasobów ratowniczych Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności (na bazie tych grup utworzone zostały moduły rozpoznania CBRN zgłoszone do działań międzynarodowych) oraz położenie geograficzne (lokalizacja ww. trzech grup pozwalała na zapewnienie zbliżonych czasów dojazdów do każdego miejsca na terenie kraju).

¹² Dz. U. z 2017 r., poz. 1319, zwane dalej także rozporządzeniem w sprawie szczegółowej organizacji ksrg.

Ww. zasady zostały zaktualizowane, a następnie wdrożone w lipcu 2013 r. W dokumencie tym został opisany sposób organizacji SGRCh-Eko PSP, w tym poziom gotowości operacyjnej, przy uwzględnieniu zagadnień dotyczących zagrożeń CBRN¹³.

Tworząc powyższe zasady dokonano szczegółowej analizy operacyjnej w zakresie określenia optymalnej liczby SGRCh-Eko PSP na terenie kraju¹⁴.

[Dowód: akta kontroli, s. 32-67]

2. *Zasady postępowania jednostek Państwowej Straży Pożarnej w przypadku wystąpienia podejrzenia zagrożenia chorobami szczególnie niebezpiecznymi i wysoce zakaźnymi - BIOHAZARD*¹⁵.

Ww. dokument został opracowany (we współpracy z Państwową Inspekcją Sanitarną MSWiA) w 2014 r. w związku z potrzebą przygotowania jednostek PSP do wsparcia służb i instytucji odpowiedzialnych za realizację zadań związanych z działaniami wywołanymi czynnikiem biologicznym. Zgodnie z ww. zasadami do ww. działań wytypowano 17 spośród 48 SGRCh-Eko PSP. Zasady zostały zatwierdzone i wdrożone w styczniu 2015 r. W ww. zasadach określony został minimalny standard wyposażenia wytypowanych do działań 17 SGRCh-Eko PSP umożliwiającą realizację zadań z zachowaniem zasad bezpieczeństwa.

[Dowód: akta kontroli, s. 68-96]

3. *Algorytm postępowania i współdziałania w przypadku otrzymania niezidentyfikowanej przesyłki, mogącej stanowić zagrożenie chemiczne, biologiczne lub radiacyjne*¹⁶.

Z inicjatywy Państwowej Straży Pożarnej, będącej stałym członkiem Międzyresortowego Zespołu ds. Zagrożeń Terrorystycznych¹⁷, decyzją nr 22 z 7 marca 2014 r. Przewodniczącego tego zespołu, powołany został zespół zadaniowy do spraw opracowania *Algorytmu postępowania i współdziałania*¹⁸. We wrześniu 2014 r. zostało zatwierdzone *Sprawozdanie końcowe z prac zespołu do spraw opracowania ww. Algorytmu*, zawierające zalecenia i rekomendacje do realizacji przez poszczególne służby, w tym m.in. podjęcie przez KG PSP działań mających na celu wyposażenie jednostek PSP w odpowiednie pojemniki służące do zabezpieczenia i transportu materiałów biologicznych i chemicznych czy też wyznaczenie punktów kontaktowych w służbach wykonawczych i współpracujących w zakresie reagowania w przypadku otrzymania podejrzonej przesyłki.

[Dowód: akta kontroli, s. 101-129]

4. *Zasady działań Państwowej Straży Pożarnej podczas wystąpienia zagrożenia z niezidentyfikowaną przesyłką oraz organizacją transportu materiałów biologicznych do Laboratorium Wojskowego Instytutu Higieny i Epidemiologii*¹⁹ w Puławach²⁰.

Ww. zasady zostały przygotowane i wdrożone w 2015 r. na podstawie zaleceń i rekomendacji sprawozdania końcowego z prac zespołu do spraw opracowania *Algorytmu postępowania i współdziałania*.

¹³ Dla ujednolicenia nazewnictwa potencjalnych zagrożeń, wynikających z otrzymania niezidentyfikowanej/podejrzonej przesyłki, przyjęto skrót CBRN - zagrożenia: C- chemiczne, B- biologiczne, R- radiacyjne, N- nuklearne.

¹⁴ W trakcie przeprowadzania czynności kontrolnych w ramach ksrp funkcjonowało 48 SGRCh-Eko PSP w trzech poziomach gotowości operacyjnej (ABC).

¹⁵ Zwanym dalej *Zasadami BIOHAZARD*.

¹⁶ Zwany dalej *Algorytmem postępowania i współdziałania* lub *Algorytmem*.

¹⁷ Zwanego dalej MZdsZT.

¹⁸ Zwany dalej zespołem do spraw opracowania algorytmu.

¹⁹ Zwanego dalej WIHE.

²⁰ Zwane dalej *Zasadami działań PSP podczas wystąpienia zagrożenia z niezidentyfikowaną przesyłką oraz organizacją transportu*.

[Dowód: akta kontroli, s. 130-157]

5. *Zasady monitoringu sił i środków ksrg*, opracowane i wdrożone w 2013 r.

Celem ww. zasad było jednoznaczne określenie poziomu dostępności sił i środków ksrg do natychmiastowego użycia w działaniach ratowniczych w kraju oraz poza granicami kraju. W ramach zasad monitoringowi gotowości podlegały: kompanie gaśnicze, specjalne, szkolne centralnego odvodu operacyjnego ksrg²¹, specjalistyczne grupy ratownicze coo ksrg, w tym SGRChem-Eko PSP, moduły ratownicze do działań międzynarodowych, zasoby środka pianotwórczego, racje żywnościowe.

[Dowód: akta kontroli, s. 158-178]

W ramach przygotowania PSP do współpracy podczas zdarzeń nadzwyczajnych wywołanych czynnikiem CBRN oraz planowanymi zmianami przepisów *Prawa atomowego*²², Komendant Główny PSP określił normatyw dodatkowego wyposażenia sprzętowego dla SGRChem-Eko PSP.

[Dowód: akta kontroli, s. 179-183]

W związku z wejściem w życie rozporządzenia w *sprawie szczegółowej organizacji ksrg*, Komendant Główny PSP wydał nowe zarządzenie nr 10 z dnia 28 grudnia 2017 r. w *sprawie sposobu przeprowadzania inspekcji gotowości operacyjnej podmiotów ksrg*, które zastąpiło dotychczas obowiązujące zarządzenie nr 5 z dnia 26 czerwca 2013 r.

[Dowód: akta kontroli, s. 184-239]

Ponadto, w związku z wejściem w życie ww. rozporządzenia, Komendant Główny PSP we współpracy z Głównym Lekarzem Weterynarii przygotował projekt *Porozumienia w zakresie wsparcia działań Inspekcji Weterynaryjnej przez jednostki PSP przy zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania, dla których sporządza się plany gotowości*. Głównym celem było stworzenie ram organizacyjnych w postaci zasad postępowania i współdziałania, a także zapewnienie niezbędnych warunków dla PSP do realizacji zadań mających na celu wsparcie w ramach zarządzania kryzysowego Inspekcji Weterynaryjnej przy zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt. Uwagi do projektu porozumienia zostały przesłane przez KG PSP do Głównego Inspektoratu Weterynarii w lutym 2017 r. Do dnia zakończenia czynności kontrolnych, porozumienie nie zostało podpisane.

[Dowód: akta kontroli, s. 582-588]

Komendant Główny PSP zaplanował przygotowanie i wdrożenie w jednostkach organizacyjnych PSP do końca I kwartału 2018 r. w KG PSP następujących regulacji wewnętrznych dotyczących realizacji zadań wynikających z ustawy antyterrorystycznej:

- procedury użycia tarcz balistycznych oraz ubrań ochrony balistycznej przez SGRChem-Eko PSP wraz z materiałem dydaktycznym w postaci opisu, zdjęć oraz filmów instruktażowych,
- procedury poboru próbek, w tym biologicznych, przy wykorzystaniu posiadanego wyposażenia wraz z materiałem dydaktycznym w postaci opisu, zdjęć oraz filmów instruktażowych.

Do dnia zakończenia czynności kontrolnych opracowano projekty ww. procedur. Nie został natomiast jeszcze wykonany montaż techniczny przygotowanego materiału filmowego oraz dokumentacji fotograficznej. Po wykonaniu tych prac i akceptacji procedur, planowane jest

²¹ Zwanego dalej coo ksrg.

²² Zgodnie z ww. projektem funkcjonariusze PSP będą brali udział w likwidacji zagrożenia, w tym w działaniach ratowniczych lub usuwaniu skutków zdarzenia radiacyjnego, co skutkować będzie koniecznością pozyskania specjalistycznego wyposażenia, przeszkolenia oraz organizacji tych działań. Ponadto, w projekcie przewidziano dodanie ust. 1b w art. 14 ustawy o *ochronie przeciwpozarowej* nakładające nowe zadanie na ksrg w zakresie udziału w likwidacji zagrożenia, w tym w działaniach ratowniczych, w przypadku wystąpienia zdarzenia radiacyjnego.

zorganizowanie warsztatów tematycznych dla dowódców SGRChem-Eko PSP, na których zostanie przeprowadzone szkolenie instruktażowe w zakresie prawidłowego poboru próbek. Po zakończonym procesie szkoleniowym dla kadry dowódczej SGRChem-Eko PSP, procedury zostaną wprowadzone do doskonalenia zawodowego w jednostkach organizacyjnych PSP.

[Dowód: akta kontroli, s. 13-31, 594-602]

W związku z wejściem w życie rozporządzenia w sprawie szczegółowej organizacji ksrg, uzyskano podstawę prawną do uruchomienia procesu przygotowania jednostek PSP do prowadzenia działań w przypadku zaistnienia zdarzeń nadzwyczajnych wywołanych zagrożeniem czynnikiem biologicznym, w tym podczas zdarzeń o charakterze terrorystycznym. W trakcie przeprowadzania czynności kontrolnych trwały prace nad zmianami w Prawie Atomowym, które w efekcie mogą spowodować konieczność nowelizacji zarówno ustawy o ochronie przeciwpożarowej, jak i rozporządzeń: w sprawie szczegółowej organizacji ksrg oraz w sprawie szczegółowych zasad wyposażenia jednostek organizacyjnych PSP, a także regulacji wewnętrznych, w szczególności Zasad organizacji ratownictwa chemicznego i ekologicznego w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym. Ponadto, ewentualne zmiany regulacji wewnętrznych w zakresie postępowania podczas zdarzeń nadzwyczajnych wywołanych zagrożeniem czynnikiem biologicznym, w tym podczas zdarzeń o charakterze terrorystycznym będą możliwe po zatrudnieniu specjalistów, doposażeniu w sprzęt oraz przeszkoleniu funkcjonariuszy PSP.

2) Działania podejmowane w zakresie kontrolowania przygotowania i wykonania zadań w zakresie zdarzeń nadzwyczajnych wywołanych zagrożeniem czynnikiem biologicznym, w tym podczas zdarzeń o charakterze terrorystycznym.

W okresie objętym kontrolą nie przeprowadzano w jednostkach organizacyjnych PSP kontroli²³ wykonywania zadań w ramach ksrg w zakresie zdarzeń nadzwyczajnych wywołanych zagrożeniem czynnikiem biologicznym, w tym podczas zdarzeń o charakterze terrorystycznym, jak również nie zaplanował kontroli w ww. tematyce na rok 2018, co uznano za nieprawidłowość. Zgodnie z § 10 ust. 1 decyzji nr 65 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 31 maja 2012 r. w sprawie wprowadzenia do stosowania wytycznych w zakresie zasad i trybu przeprowadzania kontroli w urzędach obsługujących organy lub w jednostkach organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez Ministra Spraw Wewnętrznych²⁴ roczny plan kontroli sporządza komórka kontroli, tj. w przypadku KG PSP Biuro Kontroli, Skarg i Wniosków, a zatwierdza zarządzający kontrolę, tj. Komendant Główny PSP. Z uzyskanych od kierownika jednostki kontrolowanej wyjaśnień wynika, że z uwagi na trwający proces doposażania PSP w sprzęt przewidziany do realizacji zadań wynikających z ustawy o działaniach antyterrorystycznych, proces uzupełniania zasobów kadrowych PSP o specjalistów z wykształceniem kierunkowym (m. in.: biologia, fizyka jądrowa, chemia), nie przeprowadzano kontroli, a prowadzono nadzór nad przygotowaniem do wykonywania zadań w zakresie zdarzeń nadzwyczajnych wywołanych zagrożeniem czynnikiem biologicznym, w tym podczas zdarzeń o charakterze terrorystycznym.

[Dowód: akta kontroli, s. 13-31]

W ramach inspekcji gotowości operacyjnej podmiotów ksrg, o których mowa w art. 10 ust. 5 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej²⁵, których siły tworzą coo ksrg, Komenda Główna PSP przeprowadziła:

²³ O których mowa w art. 14 ust. 3 ustawy o ochronie przeciwpożarowej.

²⁴ Dz. Urz. MSW z 2012 r., poz. 43.

²⁵ Dz. U. z 2017 r., poz. 1204, z późn. zm.

- w 2016 r. 17 inspekcji, w tym: 11 inspekcji jednostek ratowniczo-gaśniczych PSP oraz 6 inspekcji stanowisk kierowania komendantów wojewódzkich PSP oraz komendantów powiatowych (miejskich) PSP,
- w 2017 r. 21 inspekcji, w tym: 12 inspekcji jednostek ratowniczo-gaśniczych PSP oraz 9 inspekcji stanowisk kierowania komendantów wojewódzkich PSP oraz komendantów powiatowych (miejskich) PSP.

Ponadto, Komenda Główna PSP przeprowadziła 3 inspekcje gotowości operacyjnej pododdziałów centralnego odwodu operacyjnego w 2016 r. oraz 4 inspekcje w 2017 r.

Ww. inspekcje prowadzone były na podstawie:

- zarządzenia nr 5 Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej z dnia 26 czerwca 2013 r. *w sprawie sposobu przeprowadzania inspekcji gotowości operacyjnej podmiotów krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego oraz wytycznych Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej w sprawie sposobu przeprowadzania inspekcji gotowości operacyjnej podmiotów, których siły tworzą centralny odwód operacyjny*²⁶,
- wytycznych prowadzenia inspekcji gotowości operacyjnej oddziałów i pododdziałów centralnego odwodu operacyjnego krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, stanowiących załącznik do *Zasad organizacji centralnego odwodu operacyjnego krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego* z lutego 2013 r.

[Dowód: akta kontroli, s. 594-602]

3) Działania podejmowane w zakresie koordynowania funkcjonowania ksrq w przypadku zdarzeń nadzwyczajnych wywołanych zagrożeniem czynnikiem biologicznym, w tym podczas zdarzeń o charakterze terrorystycznym.

Zgodnie z zarządzeniem nr 2 Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej z dnia 7 czerwca 2016 r. *w sprawie nadania regulaminu organizacyjnego Komendzie Głównej Państwowej Straży Pożarnej*²⁷ komórką organizacyjną KG PSP odpowiedzialną za koordynowanie funkcjonowania ksrq było Krajowe Centrum Koordynacji Ratownictwa i Ochrony Ludności²⁸. Ustalono, że realizacja ww. zadań, w zakresie przygotowania podmiotów należących do ksrq (w szczególności jednostek PSP) do działań w przypadku działań terrorystycznych, wywołanych czynnikiem biologicznym, była realizowana przez KCKRiOL we współpracy z komórką organizacyjną PSP właściwą w sprawach finansów.

W celu zapewnienia skutecznej łączności również podczas zdarzeń terrorystycznych z udziałem czynnika biologicznego, Komendant Główny PSP przeprowadził analizę rozmieszczenia sprzętu łączności na terenie kraju. W wyniku dokonanej analizy, uwzględniającej normy minimalnego wyposażenia bazy sprzętu specjalistycznego i środków gaśniczych²⁹ zaproponowano przesunięcie samochodu dowodzenia i łączności ze Szkoły Głównej Służby Pożarniczej³⁰ do Komendy Wojewódzkiej

²⁶ Dz. Urz. KG PSP z 2013 r., poz. 14, które z dniem 1 stycznia 2018 r. zostało zastąpione zarządzeniem nr 10 Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej z dnia 28 września 2017 r. *w sprawie sposobu przeprowadzania inspekcji gotowości operacyjnej podmiotów krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego*.

²⁷ Dz. Urz. KG PSP z 2016 r., poz. 7.

²⁸ Zwane dalej KCKRiOL.

²⁹ Kwestie wyposażenia Państwowej Straży Pożarnej w samochody dowodzenia i łączności (zwane dalej SDŁ) zostały określone w załączniku nr 6 do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 listopada 2014 r. *w sprawie szczegółowych zasad wyposażania jednostek organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej* (Dz. U. z 2014 r., poz. 1793), zgodnie z którym każde województwo powinno być wyposażone w jeden SDŁ poziomu batalionowego (batalionowe stanowisko dowodzenia).

³⁰ Zwanej dalej SGSP.

PSP w Białymstoku. W trakcie czynności kontrolnych w Komendzie Głównej PSP prowadzony był proces przekazywania ww. pojazdu.

[Dowód: akta kontroli, s. 744, 746]

Przygotowanie jednostek PSP do zdarzeń wynikających z zagrożenia czynnikiem biologicznym, w tym podczas zdarzeń o charakterze terrorystycznym, w latach 2012 – 2015, tj. przed wejściem w życie ustawy *o działaniach antyterrorystycznych*, było podejmowane przez Komendanta Głównego PSP poprzez opracowanie dokumentów regulujących cały proces planistyczny i organizacyjny formacji w tym zakresie. Opracowane wcześniej dokumenty i podejmowane na ich podstawie działania stanowiły podstawę do uwzględnienia ich w postanowieniach nowo opracowanego rozporządzenia *w sprawie szczegółowej organizacji ksrg*.

[Dowód: akta kontroli, s. 130-157]

Komendant Główny PSP, zgodnie z planem działań *Narodowego Programu Antyterrorystycznego na lata 2015 - 2019*, realizował priorytet nr 16 *Usprawnienie mechanizmów dysponowania z baz PSP sprzętu medycznego na zdarzenia masowe*. W ramach tego zadania w 2016 r. opracowano *Koncepcję utworzenia w ramach PSP baz sprzętu medycznego na potrzeby prowadzenia działań w zdarzeniach masowych oraz mnogich, w tym do zdarzeń wywołanych działaniami terrorystycznym wraz ze standardem ich wyposażenia*. Zgodnie z ww. koncepcją Komendant Główny PSP podjął decyzję, że w 2017 r. w pierwszej kolejności uruchomione zostaną 3 bazy sprzętu medycznego w KM PSP w Białymstoku, Łodzi i Rzeszowie. Celem ich utworzenia i wyposażenia w dniu 7 lutego 2017 r. wystąpił do Ministra SWiA o przyznanie środków finansowych z rezerwy celowej na zakup wyposażenia dla 3 baz sprzętu medycznego. Pismem z 8 marca 2017 r. Minister SWiA poinformował Komendanta Głównego PSP o wstępnym podziale rezerwy celowej i przyznaniu środków finansowych w kwocie 480 000 zł na doposażenie baz sprzętu medycznego PSP na potrzeby prowadzenia działań podczas zdarzeń masowych oraz mnogich, w tym podczas zdarzeń o charakterze terrorystycznym. Mając na uwadze powyższe, 17 marca 2017 r. Komendant Główny PSP wystąpił z wnioskiem do Ministra SWiA o uruchomienie środków z rezerwy celowej³¹.

[Dowód: akta kontroli, s. 271-279, 491-493]

W ramach funkcjonowania ksrg w zakresie realizacji zadań związanych z zagrożeniem terrorystycznym, w tym z użyciem czynnika biologicznego, na podstawie *Zasad monitoringu sił i środków ksrg* Komendant Główny PSP prowadził codzienny monitoring dostępności specjalistycznych grup ratowniczych ksrg, przygotowując informacje na temat gotowości operacyjnej tych grup, w tym SGRCh-Eko PSP oraz o stanie ich wyposażenia.

[Dowód: akta kontroli, s. 330-332]

Analizowano także uwagi i wnioski zgłoszone przez komendantów wojewódzkich PSP z prowadzonych działań związanych z wystąpieniem zagrożenia terrorystycznego, w tym z użyciem czynnika biologicznego oraz prowadzono nadzór nad stanem wyposażenia specjalistycznych grup ratownictwa chemiczno-ekologicznego wyznaczonych do realizacji zadań wynikających z zagrożenia czynnikiem biologicznym określonego w *Zasadach BIOHAZARD*.

4) Dokumentowanie czynności związanych z koordynacją i kontrolą funkcjonowania ksrg.

Wszystkie czynności związane z podejmowanymi przez Komendanta Głównego PSP działaniami związanymi, między innymi z: analizą rozmieszczenia specjalistycznego sprzętu w poszczególnych

³¹ Informacja dotycząca zakupu sprzętu dla ww. baz znajduje się w części 3.1) dokumentu.

jednostkach organizacyjnych PSP, utworzeniem i planowaniem nowych baz sprzętu medycznego, pozyskiwaniem środków finansowych na zakup sprzętu i wyposażenia, zatrudniania specjalistów w ramach pozyskanych etatów były dokumentowane w formie korespondencji papierowej lub elektronicznej. Z przeprowadzanych inspekcji podmiotów kserg sporządzane były *protokoły z inspekcji gotowości operacyjnej*. Monitoring gotowości specjalistycznych grup ratowniczych prowadzony był w formie elektronicznej, a informacje zbiorcze dotyczące dostępności sił i środków w danym dniu rozsyłane były do uprawnionych odbiorców pocztą elektroniczną.

[Dowód: akta kontroli, s. 330-331, 755-784]

2. Organizacja współpracy jednostek organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej, w ramach posiadanych sił i środków, z właściwymi organami i podmiotami podczas zdarzeń nadzwyczajnych wywołanych zagrożeniem czynnikiem biologicznym, w tym podczas zdarzeń o charakterze terrorystycznym

1) Opracowanie regulacji wewnętrznych

Zgodnie z § 57 ust. 2 rozporządzenia w sprawie szczegółowej organizacji kserg, zasady postępowania w zakresie organizacji kserg przez Komendanta Głównego PSP na terenie kraju, opracowane na podstawie wcześniej obowiązujących przepisów³² pozostały w mocy. W przypadku zaistnienia zdarzeń nadzwyczajnych wywołanych zagrożeniem czynnikiem biologicznym, w tym podczas zdarzeń o charakterze terrorystycznym, w jednostkach organizacyjnych PSP stosowane będą dotychczasowe regulacje wewnętrzne, w tym m. in.: *Zasady powiadamiania i współdziałania podmiotów na obszarze kraju podczas działań ratowniczych z 2012 r.*, *Zasady organizacji ćwiczeń ratowniczych z 2012 r.*

[Dowód: akta kontroli, s. 68-94, 130-157, 346-410]

2) Współpraca KG PSP oraz jednostek terenowych PSP z innymi organami i podmiotami.

W przypadku zaistnienia zdarzeń nadzwyczajnych wywołanych zagrożeniem czynnikiem biologicznym, współpraca z innymi organami i podmiotami miała być prowadzona w oparciu o nw. porozumienia z lat 2001 - 2014, tj. zawarte przed nowelizacją w 2016 r. ustawy o ochronie przeciwpożarowej:

1. Porozumienie Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego³³, Komendanta Głównego Policji, Komendanta Głównego Straży Granicznej, Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej i Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej z dnia 21 stycznia 2014 r. w sprawie *współdziałania i zarządzania czynnościami na miejscu zdarzenia o charakterze terrorystycznym*. W przypadku ww. zdarzenia lub podejrzenia jego wystąpienia, strony porozumienia miały wykonywać na miejscu zdarzenia działania w zakresie swoich uprawnień i współdziałać ze sobą w sposób zapewniający możliwie najpełniejsze zrealizowanie przypisanych im zadań, jak również osiągnięcie wspólnie określonego celu i zminimalizowanie ewentualnych strat i kosztów. Na mocy aneksu nr 1 z dnia 27 listopada 2015 r. powołany został nietatowy zespół do spraw współdziałania i zarządzania czynnościami na miejscu zdarzenia o charakterze terrorystycznym, w którego skład wchodziło 5 funkcjonariuszy PSP oraz wprowadzona została procedura postępowania w przypadku zaistnienia ww. zdarzenia. W 2017 r. trwały prace mające na celu przygotowanie projektu

³² tj. rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 lutego 2011 r. w sprawie *szczegółowych zasad organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego* (Dz. U. z 2011 r., Nr 46, poz. 239).

³³ Zwanej dalej ABW.

nowelizacji porozumienia. Do dnia zakończenia czynności kontrolnych nowe porozumienie nie zostało podpisane.

2. Porozumienie Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Komendanta Głównego PSP z dnia 17 grudnia 2012 r. o *wzajemnej współpracy i współdziałaniu w krajowym systemie ratowniczo – gaśniczym*, które oprócz współpracy w zakresie wymiany informacji, współdziałania przy zdarzeniach i wspólnych szkoleniach zakładało wykonywanie przez ABW badań i analiz na potrzeby PSP m.in. z dziedzin chemii i biologii.
3. Porozumienie między Komendantem Głównym PSP a Komendantem Głównym Policji z dnia 12 czerwca 2001 r. o *współdziałaniu Państwowej Straży Pożarnej i Policji*, które zakładało koordynowanie przez obydwie formacje wspólnych przedsięwzięć i pomocy, służących zapobieganiu i usuwaniu skutków zdarzeń związanych z występowaniem zagrożeń dla życia, zdrowia i bezpieczeństwa ludzi. Współdziałaniem objęte miały być czynności z zakresu działań zapobiegawczo-przygotowawczych, organizowania i prowadzenia działań likwidujących zagrożenie na miejscu zdarzenia oraz szkolenie i doskonalenie zawodowe. W 2017 r. przygotowany został projekt nowelizacji ww. porozumienia, który uwzględniał zadania wynikające z ustawy o *działaniach antyterrorystycznych*. Do dnia zakończenia czynności kontrolnych nowe porozumienie nie zostało podpisane

[Dowód: akta kontroli, s. 411-430, 702-703]

Komendant Główny PSP był członkiem Międzyresortowego Zespołu ds. Zagrożeń Terrorystycznych utworzonego zarządzeniem nr 162 Prezesa Rady Ministrów z dnia 25 października 2006 r. w *sprawie utworzenia Międzyresortowego Zespołu ds. Zagrożeń Terrorystycznych*. Ponadto dwóch przedstawicieli Komendanta Głównego PSP uczestniczyło w pracach Zespołu Zadaniowego - Stałej Grupy Eksperckiej MZdsZT przy MSWiA.

Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o *działaniach antyterrorystycznych*, Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego był odpowiedzialny za gromadzenie, przetwarzanie i analizowanie otrzymywanych informacji dotyczących zdarzeń o charakterze terrorystycznym. Jak wynika z informacji³⁴ udzielonych przez jednostkę kontrolowaną, Centrum Antyterrorystyczne ABW³⁵ co miesiąc przekazywało do KG PSP prognozę Agencji dotyczącą stopnia zagrożenia terrorystycznego w Rzeczypospolitej Polskiej.

Zgodnie z art. 4 ust 2 ustawy o *działaniach antyterrorystycznych*, każda informacja o zdarzeniu, która mogła mieć znamiona zagrożenia terrorystycznego podlegała zgłoszeniu do CAT ABW. Na potrzeby realizacji tego zadania Komendant Główny PSP opracował dla służby dyżurnej Stanowiska Kierowania Komendanta Głównego PSP³⁶ procedurę zgłaszania do CAT ABW informacji dotyczących zdarzeń mogących nosić znamiona terroryzmu.

[Dowód: akta kontroli, s. 324-329]

W 2017 r. Państwowa Straż Pożarna odnotowała 41 interwencji związanych z możliwością wystąpienia zagrożenia CBRN w niezidentyfikowanej przesyłce. Zgodnie z obowiązującymi regulacjami w 2 przypadkach PSP przetransportowało przesyłki do laboratorium WIHE w Puławach w celu wykonania badań diagnostycznych dostarczonych próbek. Ponadto, SK KG PSP w 2017 r. przekazało do CAT ABW 48 informacje o incydentach mogących nosić znamiona terroryzmu.

[Dowód: akta kontroli, s. 13-31]

³⁴ Zawartych w piśmie z 28 lutego 2018 r. znak: CKR-II-0731/16-2/18.

³⁵ Zwane dalej CAT ABW.

³⁶ Zwanego dalej SK KG PSP.

Mając na uwadze, że zdarzenia nadzwyczajne wywołane zagrożeniem czynnikiem biologicznym, w tym podczas zdarzeń o charakterze terrorystycznym nie miały do tej pory miejsca na terenie kraju, współpraca jednostek PSP z innymi organami i podmiotami ograniczała się do wymiany informacji o potencjalnych zagrożeniach, organizowania i uczestniczenia we wspólnych przedsięwzięciach szkoleniowych i ćwiczeniach oraz udziału w interwencjach, o których mowa powyżej. Powyższe działania miały na celu właściwe przygotowanie służb do działania w przypadku wystąpienia faktycznego zagrożenia czynnikiem biologicznym.

3. Działania podejmowane przez Komendanta Głównego PSP w zakresie pozyskania sił i środków wykorzystywanych w przypadku zaistnienia zdarzeń nadzwyczajnych wywołanych zagrożeniem czynnikiem biologicznym, w tym podczas zdarzeń o charakterze terrorystycznym.

1) Zakup sprzętu i wyposażenia, w tym pozyskiwanie środków finansowych.

Komendant Główny PSP podejmował działania związane z pozyskiwaniem środków finansowych na zakup dodatkowego wyposażenia dla SGRCh-Eko PSP. W związku z opracowaniem *Zasad BIOHAZARD*, we współpracy z przedstawicielami Państwowej Inspekcji Sanitarnej MSW i Głównego Inspektora Sanitarnego Ministerstwa Zdrowia, 16 stycznia 2015 r. i 31 marca 2015 r. wystąpiono do ówczesnego Ministra Spraw Wewnętrznych o uruchomienie środków finansowych z rezerwy ogólnej, które planowano przeznaczyć na zakup dodatkowego wyposażenia dla SGRCh-Eko PSP, wyznaczonych do realizacji zadań związanych z działaniami w przypadku wystąpienia podejrzenia zagrożenia chorobami szczególnie niebezpiecznymi i wysoce zakaźnymi oraz na przygotowanie normatywów i standardów uzupełnienia sprzętu do realizacji tych przedsięwzięć³⁷.

[Dowód: akta kontroli, s. 255-261]

W celu właściwego przygotowania i wyposażenia podmiotów ksrg, zgodnie z postanowieniami dotyczącymi zadań realizowanych przez PSP³⁸, Komendant Główny PSP, w ramach funduszy europejskich:

1. *Zwiększenie skuteczności prowadzenia długotrwałych akcji ratowniczych;*
2. *Usprawnienie systemu ratownictwa w transporcie kolejowym - etap I;*
3. *Usprawnienie systemu ratownictwa na drogach - etap IV, przewidział zakup:*
 - dwóch samochodów laboratorium dla wiodących grup (radiacja, biologia) w kwocie 19 600 000 zł³⁹ – zakup planowany do realizacji w 2020 r.,
 - pięciu średnich samochodów ratownictwa chemicznego w kwocie 10 000 000 zł⁴⁰ – zakup planowany do realizacji w 2020 r.,
 - jednego ciężkiego samochodu ratownictwa chemicznego w kwocie 2 610 000 zł⁴¹ – zakup planowany do realizacji w 2021 r.

[Dowód: akta kontroli, s. 497]

Działania podejmowane przez Komendanta Głównego PSP, związane z pozyskiwaniem środków finansowych, miały na celu zakup wyposażenia dla wszystkich SGRCh-Eko PSP. Ze względu na fakt, że działania ratownicze realizowane przez PSP nie ograniczały się do jednego z zagrożeń takich jak:

³⁷ Informacja o dodatkowym wyposażeniu, pozyskanym dla SGRCh-Eko PSP znajduje się w części III.3) niniejszego dokumentu.

³⁸ Zawartymi w ustawie o działaniach antyterrorystycznych.

³⁹ W tym ze środków unijnych 16 660 000 zł.

⁴⁰ W tym ze środków unijnych 8 500 000 zł.

⁴¹ W tym ze środków unijnych 2 218 500 zł.

radiacja, biologia czy chemia, zakupiony sprzęt miał być przeznaczony do wykorzystania w pełnym zakresie zagrożeń CBRN. Wyposażenie to, oprócz SGRCh-Eko PSP, było przeznaczone także dla szkół PSP w celu uruchomienia, a następnie realizacji procesu dydaktycznego.

W związku z prowadzonymi pracami nad zmianą *Prawa atomowego*, Komendant Główny PSP pozyskał środki finansowe w kwocie 25 000 000 zł na zakup dodatkowego wyposażenia w przypadku wystąpienia zagrożeń CBRN. Mając na uwadze powyższe, opracowany został wykaz minimalnego wyposażenia jednostek organizacyjnych PSP, który obejmował także sprzęt do działań w przypadku zagrożenia czynnikiem biologicznym, tj. między innymi: pojemniki platformowe do przewozu czynników CBRN wraz z robotem wspomagającym działania ratowników oraz wyposażeniem pomocniczym przystosowanym do reagowania na zagrożenia CBRN (całość zamontowana na pojeździe terenowym typu pick-up wraz z systemem ciągłego monitorowania promieniowania zamontowanym na pojeździe), lekkie ubranie do rozpoznania specjalnego CBRN w wykonaniu przeciwdziałkowym, lekkie ubranie do chemoodporne CBRN, rękawice chemoodporne CBRN, buty chemoodporne CBRN, maski pełnotwarzowe do filtropochłaniaczy, filtropochłaniacze, zestaw do symulacji skażeń czynnikami CBRN z wykorzystaniem światła UV, sprzęt i środki dekontaminacyjne/ dezaktywacyjne dla modułów dekontaminacji masowej, sprzęt i środki dekontaminacyjne / dezaktywacyjne dla ratowników, zestaw poboru i obróbki próbek. Koszt zakupu ww. sprzętu został oszacowany na 24 998 600 zł. W 2017 r. planowano zakup wyposażenia za łączną kwotę 24 235 400 zł⁴². Sprzęt o wartości 763 200 zł planowano zakupić w 2018 r. W związku z uzyskanymi z komend wojewódzkich PSP informacjami o braku możliwości realizacji w 2017 r. wydatków w łącznej kwocie 15 062 067 zł, Komendant Główny PSP wystąpił⁴³ do dyrektora Departamentu Budżetu MSWiA z prośbą o podjęcie działań mających na celu ujęcie ww. kwoty⁴⁴ jako *wydatków budżetu państwa, które w 2017 r. nie wygasają z upływem roku budżetowego*. W wyniku ww. wystąpienia Komendanta Głównego PSP oraz pozytywnej decyzji Prezesa Rady Ministrów, kwota 15 062 067 zł została uwzględniona w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 2017 r. w sprawie *wydatków budżetu państwa, które w 2017 r. nie wygasają z upływem roku budżetowego*⁴⁵. Z wyjaśnień kierownika jednostki kontrolowanej⁴⁶ wynika, że według stanu na dzień 16 marca 2018 r. realizacja ww. zakupów nie była zagrożona i miała zostać zakończona do 31 marca 2018 r.

W wyniku pozyskania środków finansowych, kupione zostały wszystkie elementy, stanowiące *normatyw zalecanego, minimalnego wyposażenia bazy sprzętu medycznego na terenie działania komendy wojewódzkiej*, dla trzech baz zlokalizowanych na terenie województwa podlaskiego, łódzkiego i podkarpackiego.

[Dowód, akta kontroli, s. 262-273, 594-602, 711-716]

W 2018 r. zaplanowano utworzenie kolejnych trzech baz, które miały być zlokalizowane na terenie województwa zachodniopomorskiego, lubuskiego i dolnośląskiego. Mając na uwadze powyższe, 16 lutego 2018 r. Komendant Główny PSP wystąpił do Ministra SWiA o przyznanie - z rezerwy celowej - środków w wysokości 500 000 zł na pokrycie kosztów uruchomienia ww. baz. Ustalono, że na ww. cel zostały przyznane środki w wysokości 170 000 zł. W związku z tym, zostanie podjęta przez Komendanta

⁴² KG PSP uwzględniła możliwość niezrealizowania zakupów przewidzianych do realizacji w 2017 r., w przypadku nie podpisania stosownych umów z dostawcami sprzętu do połowy października 2017 r.

⁴³ Pismem z 22 listopada 2017 r. (znak: BF-I-0731/53-1/17).

⁴⁴ Przeznaczonej na zakup sprzętu niezbędnego do podjęcia działań związanych z likwidacją zagrożeń w przypadku wystąpienia zdarzenia radiacyjnego.

⁴⁵ Dz. U. z 2017 r., poz. 2426.

⁴⁶ Przedstawionych w piśmie z 16 marca 2018 r. (znak: CKR-II-0731/16-10/18).

Głównego PSP decyzja o liczbie i lokalizacji nowych baz sprzętu medycznego.

[Dowód: akta kontroli, s. 280-281, 594-602]

2) Pozyskiwanie zasobów kadrowych, w tym planowanie i organizowanie szkoleń specjalistycznych.

W wyniku prowadzonych działań, o których mowa w części III.1) dokumentu, Komendant Główny PSP pozyskał 490 dodatkowych etatów, w tym 400 etatów na wzmocnienie kadrowe SGRChem-Eko PSP oraz 90 etatów dla pionu kontrolno-rozpoznawczego PSP. W związku z tym, w październiku 2017 r. polecił podległym komendantom wojewódzkim PSP podjęcie przygotowań organizacyjnych zmierzających do rozdziału planowanych od 1 stycznia 2018 r. dodatkowych etatów. W styczniu 2018 r. komendanci wojewódzcy PSP zostali zobowiązani do uruchomienia procesu naboru kandydatów na posiadane wakaty i dodatkowe etaty ze wskazaniem, że powinni oni mieć wykształcenie na kierunku biologia, fizyka jądrowa, chemia. Przekazanie przez komendantów wojewódzkich PSP informacji o stanie realizacji uzupełnienia wakatów oraz obsadzenia nowoutworzonych etatów ma nastąpić do 30 kwietnia 2018 r.

[Dowód: akta kontroli, s. 250-254]

Komendant Główny PSP, korzystając z bazy szkół PSP i ośrodków szkolenia KW PSP zorganizował w 2015 r. szkolenia dla kadry dowódczej wyznaczonych 17 SGRChem-Eko PSP z zakresu prowadzenia działań przez jednostki PSP w przypadku wystąpienia podejrzenia zagrożenia chorobami szczególnie niebezpiecznymi i wysoce zakaźnymi. Dodatkowo opracowany został materiał dydaktyczny, stanowiący podstawowy zbiór informacji dla przeprowadzenia doskonalenia zawodowego dla pozostałych SGRChem-Eko PSP.

[Dowód: akta kontroli, s. 97-100]

Zgodnie z pkt 3.4 ppkt 4 *Zasad organizacji ratownictwa chemicznego i ekologicznego w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym*, w 2014 r. zostały zatwierdzone przez Komendanta Głównego PSP nw. programy szkolenia z zakresu ratownictwa chemicznego i ekologicznego z poziomu specjalistycznego i podstawowego:

- *Program szkolenia specjalistycznego w zakresie ratownictwa chemicznego i ekologicznego.*
- *Program szkolenia specjalistycznego w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom chemicznym, biologicznym, radiologicznym, nuklearnym i wybuchowym.*
- *Program szkolenia z ratownictwa chemicznego/ekologicznego realizowanego przez kserg w zakresie podstawowym.*

Ponadto, w 2017 r. zostały podjęte prace nad przygotowaniem nowego *Programu szkolenia specjalistycznego z zakresu bezpieczeństwa działań podczas katastrof budowlanych*, w którym ujęto zagadnienia dotyczące CBRN.

[Dowód: akta kontroli, s. 282-323]

Na podstawie ww. programów w latach 2016-2017 przeprowadzono łącznie 108 szkoleń, podczas których przeszkolonych zostało 1 992 funkcjonariuszy.

Na podstawie ww. programów w latach 2016 – 2017 przeprowadzono następujące szkolenia:

Nazwa szkolenia	Liczba szkoleń		Suma	Liczba przeszkolonych funkcjonariuszy PSP		
	2016 r.	2017 r.		2016 r.	2017 r.	Suma
CBRNE - szkolenie specjalistyczne w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom chemicznym, biologicznym, radiologicznym, nuklearnym i wybuchowym	14	7	21	274	124	398
CHEKO - szkolenie specjalistyczne w zakresie ratownictwa chemicznego i ekologicznego	8	6	14	120	98	218
CHEZP - szkolenie specjalistyczne w zakresie ratownictwa chemicznego i ekologicznego realizowanego przez ksrg w zakresie podstawowym	27	81	108	501	1491	1992

[Dowód: akta kontroli, s. 498-500]

W latach 2016-2017 Państwowa Straż Pożarna zorganizowała 41 przedsięwzięć szkoleniowych takich jak szkolenia, kursy, warsztaty, treningi, konferencje itp., podczas których przeszkolono 1564 funkcjonariuszy. Dodatkowo, w ww. okresie na 34 przedsięwzięcia szkoleniowe (szkolenia, kursy, warsztaty, treningi, konferencje itp.) zorganizowane poza PSP skierowano 297 funkcjonariuszy.

[Dowód: akta kontroli, s. 501-507]

Z uwagi na fakt, że PSP była służbą współpracującą przy zdarzeniach o charakterze terrorystycznym lub działaniach wywołanych skażeniem biologicznym, przedstawiciele ww. formacji w 2017 r. organizowali i brali udział w następujących ćwiczeniach:

1. w ramach programu *Podwaliny pod krajowe strategie reagowania na zdarzenia CBRN*, które przeprowadzone zostało w dniu 20 maja 2017 r. w Warszawie (ćwiczenie symulujące akt terrorystyczny z użyciem czynnika biologicznego). Organizatorami ćwiczenia byli: Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Komenda Główna PSP;
2. „TETRYL 2017”, które przeprowadzone zostało w dniu 22 czerwca 2017 r., w ramach którego przewidziano epizod zagrożenia terrorystycznego (tzw. „brudna bomba”). Celem było między innymi sprawdzenie oraz doskonalenie procedur współdziałania Policji z przedstawicielami innych służb i instytucji odpowiedzialnych za reagowanie w przypadku sytuacji kryzysowej spowodowanej zdarzeniem o charakterze terrorystycznym. Organizatorem ćwiczenia było Centralne Biuro Śledcze Policji, a jednym ze współorganizatorów była Komenda Główna PSP;
3. ćwiczeniu sztabowym pn. *IMPULS* zorganizowanym przez Rządowe Centrum Bezpieczeństwa w dniu 20 lutego 2017 r., podczas którego zasymulowano zdarzenie sanitarno-epidemiologiczne;
4. treningu Krajowego Systemu Wykrywania Skażeń i Alarmowania pn. *KWSiA-17* zorganizowanym przez Siły Zbrojne RP w dniach 8-9 listopada 2017 r., w którym uczestniczyły podmioty układu militarnego i pozamilitarnego. W ramach treningu sprawdzone zostały procedury uruchamiania, wymiany informacji i meldowania o skażeniach. Jednym z epizodów była kradzież węglików z laboratorium.
5. ćwiczeniach pn. *DRAGON-17* zorganizowanych przez Siły Zbrojne RP w dniach 22-29 września 2017 r. zgrywających działania jednostek Sił Zbrojnych RP z jednostkami pozamilitarnymi, organami administracji publicznej, organizacjami międzynarodowymi, rządowymi i pozarządowymi podczas prowadzenia działań bojowych (epizody opierane były o zdarzenia

terrorystyczne). Państwowa Straż Pożarna uczestniczyła w 29 epizodach.

Z przeprowadzanych ćwiczeń sporządzane były dokumenty zawierające wnioski i uwagi.

Dodatkowo, w ramach przygotowań do realizacji zadań wynikających z *Zasad BIOHAZARD*, Komendant Główny PSP polecił wprowadzenie tematyki ww. zasad do cyklicznego programu doskonalenia zawodowego dla SGRCh-Eko PSP.

[Dowód: akta kontroli, s. 68-94, 243-245]

Ponadto, w ramach przygotowań do współpracy podczas wystąpienia zdarzeń z użyciem czynnika CBRN, w 2017 r. 6 funkcjonariuszy PSP zostało skierowanych przez właściwych terytorialnie komendantów powiatowych (miejskich) PSP, na roczne studia podyplomowe dla menadżerów bezpieczeństwa CBRN. Studia podyplomowe uruchomiono na podstawie złożonego projektu *Support for European Union action in the field of CBRN security managers education*, w ramach grantu Komisji Europejskiej *Implementation of the EU CBRN Action Plan, the EU Action Plan on enhancing the security of explosives and the European programme of critical infrastructure protection*. Projekt ten był realizowany przez konsorcjum złożone z: Wydziału Biologii i Ochrony Środowiska Uniwersytetu Łódzkiego - lidera projektu, Biura Operacji Antyterrorystycznych Komendy Głównej Policji, Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie, Wojskowego Instytutu Chemii i Radiometrii w Warszawie, WIHE w Warszawie oraz Międzynarodowego Instytutu Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Słowacji.

[Dowód: akta kontroli, s. 505-507, 510-579]

W ramach przygotowań do realizacji zadań wynikających z *Zasad działań PSP podczas wystąpienia zagrożenia z niezidentyfikowaną przesyłką oraz organizacją transportu* 12 funkcjonariuszy PSP z 4 SGRCh-Eko PSP zgłoszonych w Systemie Koordynacji i Wymiany Informacji (CECIS) w Centrum Monitoringu i Informacji Komisji Europejskiej (MIC) do działań międzynarodowych w ramach modułu CBRN oraz 1 funkcjonariusz Komendy Głównej PSP, wzięło udział w szkoleniu pn.: *Przeprowadzenie ćwiczeń związanych z pobieraniem prób podejrzanych o skażenie biologiczne*, które odbyło się 8 października 2015 r. w Ośrodku Diagnostyki i Zwalczania Zagrożeń Biologicznych WIHiE w Puławach.

[Dowód: akta kontroli, s. 580-581]

3) Organizacja zaplecza laboratoryjnego (własnego/obcego).

W celu właściwego przygotowania formacji do działań związanych z wystąpieniem zagrożenia CBRN, zgodnie z zaleceniami i rekomendacjami sprawozdania końcowego z prac zespołu do spraw opracowania algorytmu oraz mając na uwadze postanowienia § 16 ust. 4 rozporządzenia w sprawie szczegółowej organizacji ksrg⁴⁷, Komendant Główny PSP zawarł z WIHE dwie umowy, tj. umowę nr 036/DG/2016 z 2 grudnia 2016 r. na okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 r. oraz umowę nr 050/UP/2017 z 22 grudnia 2017 r. na okres od 1 stycznia 2018 r. do 31 grudnia 2018 r. Powyższe zapewniało utrzymanie w trybie całodobowym gotowości diagnostycznej laboratorium do wykonania badań biologicznych materiału, zgodnie z każdorazowym zleceniem, w kierunku potwierdzenia obecności m.in. mikroorganizmów chorobotwórczych takich jak: *Bacillus anthracis*, *Vibrio anthracis*, *Vibrio cholerae*, *Clostridium botulinum*, a w przypadku umowy zawartej w 2017 r. dodatkowo prowadzenie analiz laboratoryjnych podejrzanych przesyłek zawierających materiał

⁴⁷ W celu dokonania ostatecznej weryfikacji niezidentyfikowanych przesyłek pod kątem możliwości wystąpienia zagrożenia biologicznego Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej zawiera stosowną umowę z laboratorium posiadającym możliwości badawcze w zakresie prowadzenia analiz laboratoryjnych podejrzanych przesyłek zawierających materiał charakteryzujący się szczególnie wysokim ryzykiem zagrożenia biologicznego.

charakteryzujący się szczególnie wysokim ryzykiem zagrożenia biologicznego.

[Dowód: akta kontroli, s. 431-452]

Na podstawie powyższych ustaleń należy stwierdzić, że Komendant Główny PSP podejmował działania w zakresie doposażenia formacji w specjalistyczne wyposażenie, szkolenia funkcjonariuszy, pozyskiwania specjalistycznej kadry oraz zapewnienia zaplecza laboratoryjnego. Działania te miały na celu właściwe przygotowanie jednostek PSP do realizacji zadań w przypadku ewentualnego zdarzenia nadzwyczajnego wywołanego czynnikiem biologicznym.

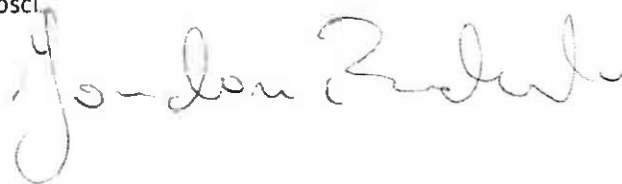
4. Zalecenia i wnioski.

W celu usunięcia nieprawidłowości oraz usprawnienia funkcjonowania kontrolowanej jednostki wnoszę o:

- 1) planowanie, a następnie przeprowadzanie kontroli, o których mowa w art. 14 ust. 3 ustawy o *ochronie przeciwpożarowej* w zakresie wykonywania zadań krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego dotyczących zdarzeń nadzwyczajnych wywołanych zagrożeniem czynnikiem biologicznym, w tym podczas zdarzeń o charakterze terrorystycznym.

* * *

Na podstawie art. 49 ustawy o *kontroli* uprzejmie proszę Pana Komendanta o przedstawienie, w terminie 30 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystaniu wniosków lub o przyczynach ich niewykorzystania albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

Wykonano w 2 egz.:

Egz. nr 1 – KG PSP

Egz. nr 2 – aa

Sporządził/wykonał: Zespół kontrolerów MSWiA.

